

Eldeş (Ilgın/Konya) ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri

Hakkı DEMİRELMA*¹, Deniz ERSOY DEPRELİ²

^{1,2}Selçuk Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, 42130, Konya, Türkiye

(Alınış / Received: 29.11.2022, Kabul / Accepted: 24.08.2023, Online Yayınlanma/ Published Online: 25.12.2023)

Anahtar Kelimeler

Eldeş,
Etnobotanik,
Ilgın,
Konya

Öz: Bu çalışma 2019-2020 yıllarında Konya İli Ilgın İlçesine bağlı Eldeş ve çevresinde yetişen bitki türlerinin etnobotanik özelliklerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Eldeş, Türkiye Grid sistemine göre B3 karesinde bulunmaktadır. Çalışma alanından toplanan bitkilerin yerel isimlerinin, kullanım alanlarının belirlenmesi için yörede yaşayan 143 kişiyle (67'si erkek, 76'sı kadın) görüşülmüştür. Araştırma alanındaki bitkilerden toplamda 42 familyaya ait 129 taksondan 76 takson gıda, 91 takson tıbbi, 27 takson hayvan yemi, 20 takson eşya, 16 takson süs bitkisi, 20 takson yakacak, 3 takson boya bitkisi, 9 takson çay, 3 takson baharat ve 6 takson yağ olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Ethnobotanical Features of Eldeş (Ilgın/Konya) and Its Surroundings

Keywords

Eldeş,
Etnobotany,
Ilgın,
Konya

Abstract: This study had been made by purpose of describing the features of the plant species which exist in the Eldeş, Ilgın District-Konya City and its surroundings in the years 2019-2020. Eldeş is located in the B3 square according to the Türkiye Grid system. The meetings were held with 143 experienced local people (67 are man, 76 are woman), to determine the local name and the purposes of usage of the plants which had been collected from working area. It is determined totally 129 taxa, which relating to 42 families. The purposes of using these taxa are, 76 taxa as foods, 91 taxa as medicals, 27 taxa as animal foods, 20 taxa as stuffs, 16 taxa as ornamental plants, 20 taxa as fuel, 3 taxa as color plants, 9 taxa as herbal tea, 3 taxa as spice and 6 taxa as oil.

1. Giriş

İnsanlık tarihinin başlangıcından bu yana günümüze kadar bitkilerin başta tedavi etmek üzere pek çok alanda kullanıldığı görülmektedir. Yüzyıllardan bu yana insanlar, bitkilerin tedavi edici gücünü tecrübe etmiş ve hayatını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmek için bitkilerden faydalanmıştır. Halk hekimliğinde sıklıkla kullanılan ilaçlar, uzun deneyimler ve gözlemler sonucunda günümüze kadar gelmiştir [17]. Eski çağlardan bu yana insanlar tarafından kullanılan bitkiler, sadece gıda olarak değil aynı zamanda tıpta da kullanılmaktadır [21]. İnsanların hayat kalitesinin belirlenmesinde etkin rol oynayan çeşitli psikolojik rahatsızlıklar ve hastalıklar veya herhangi bir şekilde meydana gelmiş sakatlıklar ve buna bağlı hastalıkların tedavi edilmesinde eski dönemlerden beri doğal bitkiler kullanılmaktadır [19]. İnsanlar beslenme gereksinimini karşılamak için tabiat içerisinde yer alan gıdalardan faydalanma yoluna gitmişler, bunların sürdürülebilir olması için besinleri üretilen çeşitli hastalık faktörlerine karşı da kendilerini koruma amaçlı yöntemler tercih etmişlerdir [11]. Bitkilerin çok farklı alanlarda

kullanım çeşitliliği bulunmasına rağmen, daha çok gıda ve tedavi alanlarında kullanıldıkları görülmektedir. Bunun dışında bitkilerin, mekanların süslenmesinde, doğal boya maddesi elde edilmesinde, parfümeri ve kozmetik sanayinde, ağaç veya tahtadan yapılan çeşitli el aletlerinin yapımında vs. kullanılmaları sayılabilir [18]. Tedavi amacıyla faydalanılan bitki sayısında eski çağlardan zamanımıza kadar geçen sürede gözle görülür bir artış görülmektedir [15]. Dünya sağlık örgütü (WHO) tarafından 20.000 kadar tıbbi bitkinin var olduğunu bildirmekle birlikte bu sayının tam olarak belirlenemediğinden daha fazla sayıda olabileceği belirtilmektedir [14]. Ülkemizde son yıllarda Konya ili ve çevresinde çok sayıda etnobotanik çalışmalar yapılmıştır [1-13]. Günümüzde etnobotanik üzerine yapılan çalışmalar ve onlarla ilgili yayınlara sayı bakımından baktığımızda en çok Sivas ile ilgili olduğu daha sonra ise sırasıyla İstanbul, Konya, İçel, Erzurum, Trabzon ve Balıkesir illerinin yoğun olarak çalışıldığı görülmektedir [22]. Son zamanlarda etnobotanik ile ilgili çalışmaların kayıt altına alınması, elde edilen verilerin zaman içerisinde kaybolmasını önlemek amacıyla bir veri tabanı

altında kaydetmeye yönelik çalışmaların yapıldığı görülmektedir [23]. Bu çalışma Konya ili sınırları içerisinde bulunan Ilgın ilçesine bağlı Eldes ve çevresinde yaşamını sürdüren insanların kullandığı bitkilerin yerel ve latince isimlerinin belirlenmesi, bitkilerden faydalanma, kullanım amaçları ve metodlarının kayıt altına alınması sonucu ortaya çıkan kaynak bir çalışmadır.

2. Materyal ve Metot

2.1. Çalışılan Bölge Hakkında Bilgiler

Eldes Köyü, Konya iline bağlı, Ilgın ilçesine 10 km uzaklıktadır. Kuzeydoğusunda Karakaya, Yala, Kürtütepe, Akyokuşlar ve Kızıyokuş dağları ile çevrilidir. Ardıç, meşe, çam ormanlarının bir piknik alanına dönüştürdüğü, Gökçeyurt (Kembos) çayı ve Eldes çayı çevresinde kurulan orman köyüdür. Eldes 6360 sayılı Büyükşehir Belediye kanununda yapılan değişikliğe göre 06.12.2012 tarihinde Eldes mahallesi olarak değişmiştir. Eldes halkının geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Tarım olarak 4000 dekar arazinin 2000 dekarı sulu tarım olarak kullanılmaktadır. Bölgede tarım ürünü olarak arpa, buğday, şeker pancarı, haşhaş, baklagiller ekilmekte ve bunun dışında meyvecilik yapılmaktadır [25]. Bölgenin nüfusu 383'tür. Erkek nüfus sayısı 205, kadın nüfus sayısı ise 178 olarak bildirilmiştir [27]. Ayrıca bölge çok göç vermemektedir. Bölgenin sulak bir alan olmasından dolayı bölge halkı kışın şehir merkezine gitseler bile yaz mevsimlerinde tarlalarını ekip dikmek için gelmektedirler. Çalışma alanı haritası şekil 2'de verilmiştir [26].

2.1.1. Çalışılan Bölgenin İklimi Hakkında Bilgiler

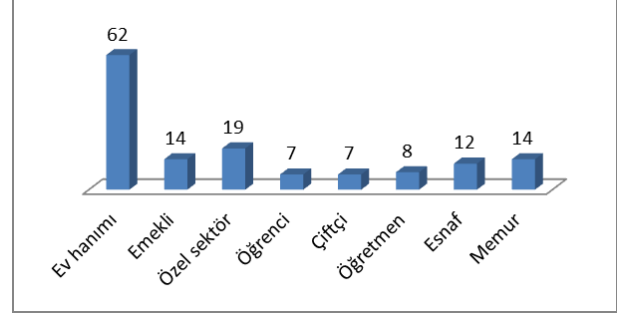
Ilgın ilçesi 2018 yılına ait toplam yağış miktarı 469.6 mm'dir. En az yağış aldığı aylar Ağustos ayı 6.6 mm ve Eylül ayı 3.5 mm'dir. En çok yağış aldığı aylar Haziran ayı 153.6 mm ve Aralık ayı 108.4 mm'dir. Toplam ortalama sıcaklığı 13,33°C'dir. Aylık ortalama sıcaklığın en düşük olduğu ay Ocak 12,3°C'dir. En yüksek olduğu ay ise Temmuz 23,8°C'dir. Verilen bilgilere göre Ilgın'ın yarı kurak nemli bir iklime sahip olduğu söylenebilir [24].

2.1.2. Çalışılan bölgenin Bitki Örtüsü Hakkında Bilgiler

Bölgede çoğunlukla bozkır bitki örtüsü hakim durumdadır. Dağlık alanlara ise ormanlık alanlar görülmektedir. Bölgenin ormanlarını meşe, ardıç ve çam türleri oluşturmaktadır. Kamefit, hemikriptofit ve geofitler ova ve alçak platolarda görülmektedir [25,36].

2.2. Kaynak Kişiler Hakkında Bilgiler

Araştırmamızda 143 kişi ile yüz yüze görüşülmüştür. Bu kişilerden 67'si erkek (%47), 76'sı kadındır (%53). Erkekler (22-81), kadınlar (16-81) yaş aralığındadır. Ayrıca kaynak kişilerin meslek grupları bakımından dağılımı ise; ev hanımı 62, emekli 14, özel sektör 19, öğrenci 7, çiftçi 7, öğretmen 8, esnaf 12 ve memur 14'tür (Şekil 1).

Şekil 1. Kaynak kişi meslekleri dağılımı

2.3. Bitkilerin İşlenmesi

Çalışma alanından toplanan bitkilerin etnobotanik özellikleri araştırılırken yöre halkı ile yüz yüze görüşmeler yapılmış ve veriler kayıt altına alınmıştır. Çalışma alanındaki bitkiler doğal ortamlarında fotoğraflanmıştır. Bölgeden toplanan bitki türlerinin teşhisinde "Flora of Turkey and the East Aegean Island" isimli kaynak kullanılmıştır [16]. Toplanan örnekler, Selçuk Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü (KNYA) Herbaryumu'nda korunmaktadır.

Şekil 2. Çalışma alanı haritası

3. Bulgular

Çalışma alanından toplanan bitkilerin ailesi,

bilimsel ve yerel adları, kullanılan kısımları, kullanım amaçları tablo şeklinde verilmiştir (tablo 1).

Tablo1.Eldes ve çevresinin etnobotanik açıdan önemli olan bitkilerinin listesi

Familya Adı	Bitkinin Bilimsel Adı	Yerel Adı	Kullanılan Kısım	Kullanım Amacı
Adoxaceae	<i>Sambucus ebulus</i> L.	İt üzümü, mürver	Meyve, Çiçek	Boya, Tıbbi
Amaranthaceae	<i>Beta vulgaris</i> L. var. <i>altissima</i> Döll	Şeker pancarı	Yaprak, meyve	Gıda, Hayvan yemi
	<i>Chenopodium album</i> L. subsp. <i>iranicum</i> Aellen	Sirken	Yaprak	Gıda, Tıbbi
	<i>Spinacia oleracea</i> L.	Ispanak	Toprak üstü kısımları	Gıda, Tıbbi
Amaryllidaceae	<i>Allium atroviolaceum</i> Boiss.	Yabani morsoğan	-	-
	<i>Allium cepa</i> L.	Soğan	Soğan	Gıda, Tıbbi
	<i>Allium moschatum</i> L.	Yılan sarmısağı	-	-
	<i>Allium porrum</i> L.	Pırasa	Yaprak	Gıda, Tıbbi
	<i>Allium sativum</i> L.	Sarımsak	Yaprak, soğan	Gıda, Tıbbi
Anacardiaceae	<i>Rhus coriaria</i> L.	Sumak	Meyve	Gıda, Tıbbi
Apiaceae	<i>Anethum graveolens</i> L.	Dereotu	Yaprak	Gıda, Tıbbi
	<i>Daucus carota</i> L.	Havuç	Kök	Gıda, Tıbbi
	<i>Eryngium campestre</i> L. var. <i>virens</i> Link	Diken	Kök, dalları	Tıbbi
	<i>Petroselinum crispum</i> (Mill.) A.W.Hill.	Maydanoz	Yaprak, otsu gövde	Gıda, Tıbbi
	<i>Scandix australis</i> L. subsp. <i>grandiflora</i> (L.) Thell.	Leylek gagası, iğnelik	Yaprak, otsu gövde	Gıda, Tıbbi
Aracaceae	* <i>Arum orientale</i> M.Bieb.	Yılan bıçağı	Toprak üstü kısım	Tıbbi, Süs
Asparagaceae	<i>Muscari armeniacum</i> Leichtlin ex Baker	Dağ sümbülü, Arap sümbülü	Toprak üstü kısım	Süs
Boraginaceae	<i>Anchusa azurea</i> var. <i>azurea</i> Mill.	Emzik otu	Çiçek	Hayvan yemi
	<i>Echium italicum</i> L.	İt kuyruğu	Yaprak ve çiçekleri	Hayvan yemi, Tıbbi
Brassicaceae	<i>Brassica oleracea</i> L. var. <i>botrytis</i> (L.) Alef.	Karnabahar	Çiçek	Gıda, Tıbbi
	<i>Brassica oleracea</i> L.	Lahana, ilana	Yaprakları	Gıda, Tıbbi
	<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medik.	Cırcıca	Yaprak	Gıda, Hayvan yemi
	<i>Descurainia sophia</i> (L.) Webb & Prantl	Süpürge otu	Gövde, Çiçek	Gıda, Tıbbi, Eşya, Çay
	<i>Eruca vesicaria</i> (L.) Cav.	Roka	Yaprak	Gıda, Tıbbi
	<i>Lepidium sativum</i> L. subsp. <i>sativum</i>	Bahçe teresi	Yaprak otsu gövde	Gıda, Tıbbi
	<i>Nasturtium officinale</i> R.Br.	Su teresi	Yaprak, otsu gövde	Gıda, Hayvan yemi
	<i>Sinapis arvensis</i> L.	Hardal	Yaprak, gövde, tohum	Gıda, Tıbbi
Caprifoliaceae	<i>Dipsacus laciniatus</i> L.	Çingen çalısı	-	-
Caryophyllaceae	* <i>Dianthus recognitus</i> Schischk.	Dağ karanfili	Çiçek	Eşya, Tıbbi
Asteraceae	<i>Achillea millefolium</i> L. subsp. <i>pannonica</i> (Scheele) Hayek	Beyaz arı otu	Çiçek ve yaprakları	Tıbbi, Hayvan yemi
	<i>Achillea wilhelmsii</i> (K.Koch) Greuter	Sarı arı otu	Çiçek ve yaprakları	Tıbbi, Hayvan yemi
	<i>Arctium minus</i> (Hill). Bernh	Domuz bıtırağı	Kök	Tıbbi
	<i>Bellis perennis</i> L.	Papatya	Çiçek	Tıbbi, Süs, Boya
	<i>Cardopatum corymbosum</i> (L.) Pers.	Mavi diken	Çiçek	Süs, Hayvan yemi
	<i>Cyanus depressus</i> (M.Bieb.) Soják		Çiçek, toprak üstü kısım	Süs, Hayvan yemi
	* <i>Centaurea consanquinea</i> DC.	-	-	-
	<i>Centaurea solstitialis</i> L. subsp. <i>solstitialis</i>	Sarı diken	Çiçek	Hayvan yemi

Familiya Adı	Bitkinin Bilimsel Adı	Yerel Adı	Kullanılan Kısım	Kullanım Amacı
Asteraceae	<i>Centaurea urvillei</i> DC. subsp. <i>stepposa</i> Wagenitz	Çoban çökerten	Çiçek	Hayvan yemi
	<i>Cichorium intybus</i> L.	Güneyik, hindiba	Toprak üstü kısım	Tıbbi, Çay
	<i>Echinops ritro</i> L.	Kenger	-	-
	<i>Helianthus annuus</i> L.	Günaşık, çitlek	Tohum	Gıda, Tıbbi, Hayvan yemi, Yakacak
	<i>Helianthus tuberosus</i> L.	Yer elması	Kök	Gıda, Tıbbi
	<i>Inula britannica</i> L.	Sarı papatya	Toprak üstü kısımları	Tıbbi, Süs
	<i>Lactuca sativa</i> L.	Bahçe marulu	Yaprakları	Gıda, Tıbbi
	<i>Lactuca serriola</i> L.	Acı marul	Yaprak, kök	Gıda, Tıbbi
	<i>Scorzonera cana</i> (C.A.Mey.) Griseb. var. <i>cana</i>	Dede sakalı	Yaprakları	Gıda
	<i>Taraxacum officinale</i> F.H.Wigg.	Güneyik	Çiçek, Yaprak	Gıda, Tıbbi, Çay, Hayvan yemi
	<i>Tragopogon bupththalmoides</i> (DC.) Boiss. var. <i>bupththalmoides</i>	Yemlik	Yaprak	Gıda, Tıbbi, Hayvan yemi
	* <i>Tripleurospermum callosum</i> (Boiss. & Heldr.) E.Hossain	Papatya	Çiçek ve yaprakları	Gıda, Tıbbi, Süs
	<i>Xanthium strumarium</i> L. subsp. <i>strumarium</i>	Bitirak	-	-
	<i>Xeranthemum annuum</i> L.	Güvercin gözü süpürgesi	Otsu gövde ve yaprak	Eşya
Convolvulaceae	<i>Convolvulus arvensis</i> L.	Beyaz sarmaşık	Toprak üstü kısım	Hayvan yemi
Cucurbitaceae	<i>Cucumis melo</i> L.	Kelek, kavun	Meyve	Gıda, Tıbbi, Hayvan yemi
	<i>Cucumis melo</i> L. var. <i>flexuosus</i> (L.) Naudin	Acur	Meyve	Gıda
	<i>Cucurbita moschata</i> Duchesne	Kışlık kabak	Meyve, çiçek, çekirdek	Gıda, Tıbbi
	<i>Cucurbita pepo</i> L.	Yazlık kabak	Meyve, çiçek	Gıda
	<i>Ecballium elaterium</i> (L.) A.Rich	Acı kavun, it keleş	Meyve içindeki sıvı	Tıbbi
Cupresssaceae	<i>Juniperus oxycedrus</i> L. subsp. <i>oxycedrus</i>	Diken ardıç	Kozalak, gövde	Tıbbi, Yakacak, Eşya
Elaeagnaceae	<i>Elaeagnus angustifolia</i> L.	İğde	Meyve, çiçek, dal	Gıda, Tıbbi, İnanç, Süs, Eşya
Equisetaceae	<i>Equisetum arvense</i> L.	Ulama, kırkkilit	Toprak üstü kısım	Tıbbi, Gıda
Euphorbiaceae	<i>Euphorbia stricta</i> L.	Sütleğen	Sütü	Tıbbi
Fagaceae	<i>Quercus pubescens</i> Willd.	Pelit, meşe	Gövde ve dalları, meyve,	Gıda, Tıbbi, Yakacak, Eşya
Poaceae	<i>Bromus tectorum</i> L.		Toprak üstü kısım	Hayvan yemi
	<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin. Ex Steud.	Kamış, saz	Gövde, dal, yaprak	Eşya
	<i>Triticum aestivum</i> L.	Buğday	Tohum kabuğu	Gıda, Tıbbi, Süs
	<i>Zea mays</i> L. subsp. <i>mays</i>	Mısır, mekke	Meyve, püskül, tohum, sapları	Gıda, Tıbbi, Yağ, Yakacak, Hayvan yemi, Eşya
Guttiferae	<i>Hypericum perforatum</i> L. subsp. <i>perforatum</i>	Sarı kantaron	Toprak üstü kısımları	Tıbbi, Gıda, Çay, Yağ
Juglandaceae	<i>Juglans regia</i> L.	Ceviz	Meyve, Yaprak, Gövde, Meyve kabuğu	Gıda, Tıbbi, Eşya, Yakacak, Yağ
Lamiaceae	<i>Ajuga chamaepitys</i> (L.) Schreb. subsp. <i>chia</i> (Schreb.) Arcang.	Yer çamı	Toprak üstü kısım	Tıbbi
	<i>Ballota nigra</i> L. subsp. <i>anatolica</i> P.H.Davis	Yalancı ısırğan	Toprak üstü kısım	Tıbbi
	<i>Mentha aquatica</i> L.	Nane	Yaprak	Gıda, Tıbbi, Baharat, Yağ
	<i>Mentha longifolia</i> (L.) L. subsp. <i>typhoides</i> (Brig.) Harley	Su nanesi	-	-

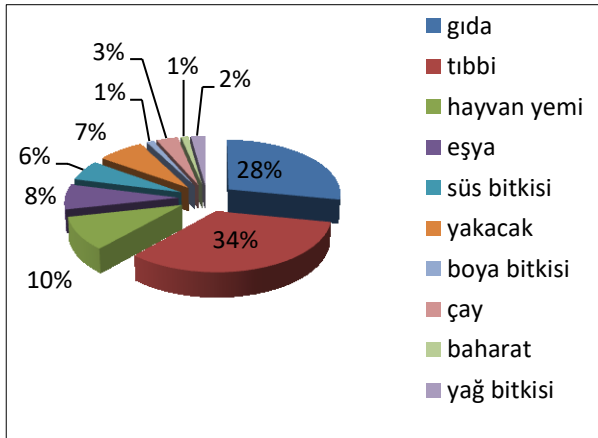
Familya Adı	Bitkinin Bilimsel Adı	Yerel Adı	Kullanılan Kısım	Kullanım Amacı
Lamiaceae	<i>Ocimum basilicum</i> L.	Fesleğen, reyhan	Yaprak	Gıda, Baharat, Süs, Tıbbi
	* <i>Origanum sipyleum</i> L.	Dağ çayı	Çiçek	Gıda, Tıbbi, Çay
	* <i>Phlomis nissolii</i> L.	Çalba	Toprak üstü kısım	Tıbbi
	* <i>Salvia adenocaulon</i> P.H.Davis	Adaçayı	Toprak üstü kısımları	Gıda, Tıbbi
	<i>Salvia verticillata</i> L. subsp. <i>amasiaca</i> (Freyn ex Bornm.) Bornm.	Adaçayı	Toprak üstü kısım	Tıbbi
	* <i>Stachys cretica</i> L. subsp. <i>anatolica</i> Rech.f.	Çay otu	Toprak üstü kısım	Tıbbi
	* <i>Thymus sipyleus</i> Boiss.	Kekik	Toprak üstü kısım	Gıda, Baharat, Çay, Yağ, Tıbbi
Fabaceae	<i>Cicer arietinum</i> L.	Nohut	Tohum, otsu gövde	Gıda, Yakacak
	<i>Medicago sativa</i> L.	Mor yonca	Tüm bitki	Hayvan yemi
	<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Desr.	Sarı yonca	Tüm bitki	Hayvan yemi
	<i>Onobrychis caput-galli</i> (L.) Lam.	Yonca	Tüm bitki	Hayvan yemi
	<i>Phaseolus vulgaris</i> L.	Fasülye	Meyve, Yaprak, otsu gövde	Gıda, Yakacak
	<i>Trifolium repens</i> L. var. <i>giganteum</i> Lag.-Foss.	Üç gül, beyaz yonca	Tüm bitki	Hayvan yemi
* <i>Viciaca nescens</i> Labill.	Yonca	Toprak üstü kısım	Hayvan yemi	
Malvaceae	<i>Abelmoschus esculentus</i> (L.) Moench	Bamya	Meyve	Gıda
	<i>Alcea biennis</i> Winterl	Gül hatmi	Çiçek	Gıda, Tıbbi, Süs, Çay, Hayvan yemi,
	<i>Malva neglecta</i> Wallr.	Ebegümeçi	Yaprak	Gıda, Tıbbi
Moraceae	<i>Morus alba</i> L.	Beyaz dut	Yaprak, Meyve	Gıda, Tıbbi, Eşya, Yakacak
	<i>Morus nigra</i> L.	Kara dut	Yaprak, Meyve	Gıda, Tıbbi, Eşya, Yakacak
Nitrariaceae	<i>Peganum harmala</i> L.	Üzerlik	Tüm bitki	Nazar, Süs, Tıbbi
Onagraceae	<i>Epilobium lanceolatum</i> Sebast. & Mauri	Pembe çiçekli ot	Tüm bitki	Süs
Papaveraceae	<i>Fumaria officinalis</i> L.	Şahtere	Toprak üstü kısım	Tıbbi
	<i>Papaver libanoticum</i> (Schott & Kotschy ex Boiss.) Kadereit subsp. <i>polychaetum</i> (Schott&Kotschy ex Boiss.) Kadereit	Gelincik	Çiçek, Yaprak	Gıda, Tıbbi, Boya
	<i>Papaversomniferum</i> L. var. <i>somniferum</i>	Haşhaş	Yaprak, Kabuk, Tohum	Gıda, Yağ, Yakacak, Süs
Pinaceae	<i>Pinus nigra</i> J.F.Arnold subsp. <i>pallasiana</i> (Lamb.) Holmboe	Çam	Kozalak, gövde	Yakacak, Tıbbi, Eşya, Süs
Polygonaceae	<i>Polygonum cognatum</i> Meissn.	Beçigula, madımak	yaprak, ince otsu gövde	Gıda, Tıbbi
	<i>Rumex alpinus</i> L.	Ekşiot	Yaprak	Gıda, Tıbbi
	<i>Rumex conglomeratus</i> Murray	Labada, ilibade	Yaprak	Gıda, Tıbbi
Portulacaceae	<i>Portulaca oleraceae</i> L.	Semiz otu	Toprak üstü kısım	Gıda, Tıbbi
Ranunculaceae	<i>Adonis flammea</i> Jacq.	Kan damlası	Çiçek	Gıda, Tıbbi
	<i>Consolida orientalis</i> (J. Gay.) Schrödinger	-	Toprak üstü kısım	Süs
	<i>Consolida regalis</i> Gray	-	Toprak üstü kısım	Süs
	<i>Nigella sativa</i> L.	Çörekotu	Tohum	Gıda, Tıbbi
Rosaceae	<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench	Vişne	Meyve	Gıda, Tıbbi
	<i>Crataegus azarolus</i> L. var. <i>azarolus</i>	Kızılıçık, dedeyemiş	Meyve, gövde ve dal	Gıda, Eşya, Tıbbi, Yakacak
	<i>Crataegus monogyna</i> Jacq. subsp. <i>azarella</i> (Gris.) Franco	Alıç	Meyve, odun	Gıda, Eşya, Yakacak, Tıbbi

Familiya Adı	Bitkinin Bilimsel Adı	Yerel Adı	Kullanılan Kısım	Kullanım Amacı
Rosaceae	<i>Cydonia oblonga</i> Mill.	Ayva	Meyve, yaprak, çiçek, çekirdek	Gıda, Tıbbi
	<i>Fragaria vesca</i> L.	Çilek	Meyve	Gıda
	<i>Malus pumila</i> Mill.	Elma, alma	Meyve	Gıda, Tıbbi
	<i>Armeniaca vulgaris</i> Lam.	Kayısı	Meyve, çekirdek	Gıda, Tıbbi, Eşya, Hayvan yemi, Yakacak
	<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench	Kiraz	Meyve, Sap, odun	Gıda, Tıbbi, Eşya, Hayvan yemi, Yakacak
	<i>Prunus divaricata</i> Ledeb. subsp. <i>divaricata</i>	Gövem erik	Meyve	Gıda, Tıbbi
	<i>Prunus domestica</i> L.	Erik	Meyve, gövde ve dalları, yaprak	Gıda, Eşya, Yakacak
	<i>Persica vulgaris</i> Mill.	Şeftali	Meyve	Gıda, Tıbbi
	<i>Rosa canina</i> L.	Kuşburnu	Meyve	Gıda, Çay, Tıbbi, yakacak
	<i>Rosa semperflorens</i> W.M.Curtis	Gül	Çiçek	Süs
<i>Rubus sanctus</i> Schreb.	Böğürtlen	Meyve	Gıda, Eşya, Tıbbi	
Rubiaceae	<i>Galium verum</i> L. subsp. <i>glabrescens</i> Ehrend.	Dil kanatan	Çiçek	Tıbbi, Çay
Salicaceae	<i>Populus nigra</i> L. subsp. <i>nigra</i>	Karakavak	Gövde	Eşya, Yakacak
Salicaceae	<i>Salix babylonica</i> L.	Salkım söğüt	Gövde, dal, yaprak	Eşya, Yakacak, Tıbbi, Hayvan yemi
Santalaceae	<i>Viscum album</i> L.	Ökse otu, gövelek	Tüm bitki	Tıbbi, Hayvan yemi
Solanaceae	<i>Capsicum annuum</i> L.	Biber	Meyve	Gıda, Tıbbi
	<i>Lycopersicon esculentum</i> Mill.	Domates, gavete	Meyve	Gıda, Tıbbi
	<i>Solanum tuberosum</i> L.	Patates	Toprak altı yumru	Gıda, Tıbbi
Ulmaceae	<i>Ulmus glabra</i> Huds.	Karaağaç	Gövde	Yakacak
Urticaceae	<i>Urtica dioica</i> L.	Isırgan, kanser otu	Yaprak, Tohum	Gıda, Tıbbi
Vitaceae	<i>Vitis vinifera</i> L.	Üzüm, asma	Meyve	Gıda, Tıbbi, Yakacak
Zygophyllaceae	<i>Tribulus terrestris</i> L.	Çakır diken	Toprak üstü kısım	Tıbbi

* Endemik Taksonlar

4. Tartışma ve Sonuç

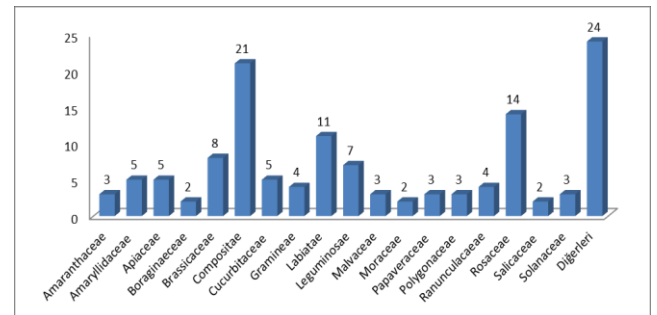
Araştırma alanında yapılan çalışmalar sonucunda 42 familyaya ait 129 taksondan 76 takson gıda, 91 takson tıbbi, 27 takson hayvan yemi, 20 takson eşya, 16 takson süs bitkisi, 20 takson yakacak, 3 takson boya bitkisi, 9 takson çay, 3 takson baharat ve 6 takson yağ olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu taksonlara ait kullanım alanları yüzdeleriyle ilgili grafik aşağıda verilmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. Bitkilerin kullanım yüzdelerinin gösterimi

Şekil 3'te görüldüğü gibi araştırma bölgesinde 1. sırada % 34'lük oranla bitkilerin tıbbi özelliklerinden, 2. sırada % 28'lik oranla gıda olarak ve 3. olarak ise % 10'luk oranla hayvan yemi olarak yararlanılmaktadır. Alanda en az kullanılanlar ise % 1'lik oranlarla boya bitkileri ve baharatları sayabiliriz. Konya ili ve çevresinde yapılan çalışmalara baktığımızda, [2,7] çalışmalarında ilk sırayı tıbbi, 2. sırayı gıda bitkileri almakta olup bizim çalışmamızla uyum göstermektedir. [1,3,4,10,13] çalışmalarında ise ilk sırayı gıda 2. sırayı ise tıbbi bitkiler almaktadır.

Araştırma alanından toplanan bitkilerin familyaları ve bu familyalara ait tür sayıları Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 4. Familya ve kullanılan tür sayıları

Şekil 4'te görüldüğü gibi yöre halkı tarafından en fazla Asteraceae (21), Rosaceae (14) ve Lamiaceae (11) familyalarının taksonlarını kullandığı halde, diğerleri sütun grafiği içerisinde yer alan Adoxaceae, Anacardiaceae, Aracaceae, Asparagaceae, Caprifoliaceae, Caryophyllaceae, Convolvulaceae, Cupressaceae, Elaeagnaceae, Equisetaceae, Euphorbiaceae, Fagaceae, Guttiferae, Juglandaceae, Nitrariaceae, Onagraceae, Pinaceae, Portulacaceae, Rubiaceae, Santalaceae, Ulmaceae, Urticaceae, Vitaceae, Zygophyllaceae familyalarına ait sadece bir takson kullanılmaktadır (Şekil 4).

Eldes yöresinde gıda olarak faydalanılan bitkilerin, hem hazırlanış hem de kullanım şekli itibarıyla yurdumuzun diğer yörelerindeki bitkilerin hazırlanışı ve kullanışı ile genel olarak benzerlik göstermektedir. Bunun yanında etnobotanik özellikler, toplumların farklı coğrafi kesimlerde yaşamaları ve kültürlerinin değişiklik göstermesi sebebiyle farklılık göstermektedir. Ayrıca her kesimdeki kişilerin atalarından aldığı farklı bilgi birikimi sebebiyle de etnobotanik bilgilerde farklılık olması kaçınılmazdır. Bitkisel droglara ve bitkisel droglarla yapılan tedavilere karşı olan ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle kırsal kesimlerde yaşayan halkın büyük bir kısmı ufak tefek hastalıklara karşı hazır ilaçları kullanmanın yerine daha ucuza maledilmesinden dolayı geleneksel ilaçları kullanmaktadırlar [20]. Çalışma alanında belirlenen bu bitkilerin, yöre insanları tarafından yukarıda sıraladığımız kullanım alanlarında sıkça kullandığı görülmüştür. Ayrıca yapmış olduğumuz çalışma sonucunda elde edilen bulgulardan *Spinacia oleaceae* (ıspanak)'nin çok fazla tüketilmesi durumunda böbrek taşı oluşumuna sebep olduğu, *Capsella bursa-pastoris* (cırcıca)'in ise fazla kullanımı böbrek hastalarına zararlı olduğu kaynak şahıs verilerinden kayıtlara geçilmiştir.

Ülkemizin bitki çeşitliliği bakımından oldukça zengin ve eşsiz olduğu yapılan araştırmalar ve gözlemler sonucunda ortaya konulmakla birlikte Türkiye florasında yaklaşık olarak 12.000 takson ve 3500 civarında endemik takson tespit edilmiştir [28]. Zengin bir bitki çeşitliliğine sahip olan bu coğrafyada eski dönemlerde de bitkilerin çeşitli alanlarda kullanımının yaygın olduğu görülmektedir. Biyolog Narin Sadıkoğlu hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde 1928 yılına kadar etnobotanik üzerine yapılan çalışmaların Osmanlı Türkçesi ile yazıldığını, 1928-1997 yılları arasında etnobotanik alanında 765 çalışmanın olduğunu bildirmiştir [22]. Günümüzde de bu çeşitlilik bitkilerin farklı alanlarda geliştirilerek kullanılmasını mümkün kılmaktadır. Bitkilerin tıbbi ve aromatik özelliklerinden faydalanılan alanlarda son zamanlarda ciddi bir artış görülmektedir. Terler Bulut ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada *Thymus* türlerinin toprak üstünde kalan kısımlarını demleme ve kaynatmayla, nezle, öksürük ve gribe karşı kullanıldığı, buna ilaveten soğutularak da ağızdaki yaralar için gargara yapılarak uygulandığı,

yağının ise baş ağrısı ve sinüzit tedavisinde kullanıldığı bildirilmiştir [29]. Ayrıca bitkilerin farklı alanlarda kullanımına ait çalışmalara bakacak olursak, yapılan bir çalışmada yalnızca kırsal bölgelerde değil, aynı zamanda şehir içerisinde de bitkilerin etnobotanik kullanımına sahip olduğu bitkilerle uygulama yapılan alanların görsel kalitesinin arttığını, estetik bakımdan peyzaj düzenlemelerinin yapılmasının mümkün olduğu görülmektedir [30].

Araştırmamızı son yıllarda yapılan bazı etnobotanik araştırmalarda kullanılan bitkilerle kıyaslayacak olursak şöyle bir tablo ile karşılaşıyoruz (Ek A). Bu tabloda (✓) tik =onay işareti ile gösterilen bitkiler araştırmamızda ve o yörede kullanılan bitkilerdir. (×) çarpı işareti ile gösterilen bitkiler ise o bölgede kullanılmayan bitki taksonlarını ifade etmektedir.

Araştırmamızı 10 adet etnobotanik araştırma ile kıyasladığımızda, bu araştırmaları tablomuzda isimleri çok uzun olduğu ve fazla yer kapladığı için birer harf vererek tablomuza yerleştirdik. Bu araştırmalar sırasıyla şöyledir;

- A. Eldes Köyü (Ilgın/Konya) ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri (2020).
- B. An Ethnobotanical Field Survey in the Kadınhanı District of Konya in Turkey (2022) [13].
- C. Sarıveliler (Karaman) ve Çevresinde Yetişen Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri (2011)[31].
- D. Güzeloluk Köyü ve Çevresinin (Erdemli / Mersin) Etnobotanik Özellikleri (2009) [8].
- E. Aydınlar Köyü ve Çevresinin (erdemli / mersin) Etnobotanik Özellikleri (2008) [6].
- F. Pozantı (Adana) ve Çevresindeki Bazı Bitkilerin Yerel Adları ve Etnobotanik Özellikleri (2006) [5].
- G. Denizli ilinin bazı ilçelerinin etnobotanik özellikleri üzerine bir araştırma (2005)[3].
- H. Çatalca Yöresinde Etnobotanik Bir Araştırma (2003) [33].
- I. Yahyalı (Kayseri) ve Tarsus (Mersin)'dan Etnobotanik Bir Araştırma (2013) [34].
- İ. Nevşehir' in Güney İlçelerinde (Acıgöl, Derinkuyu, Gülşehir, Nevşehir Merkez, Ürgüp) Etnobotanik Araştırmalar (2014) [35].
- J. Denizli İlinin Bazı İlçelerinin Etnobotanik Özellikleri Üzerine Bir Araştırma (2019) [3].

Yapılan bu çalışma ile bitkilerin etnobotanik özelliklerinin belirlenmesi sayesinde daha sonra yapılacak olan çeşitli etnobotanik çalışmalara ışık tutacağı ve bilimsel araştırmalara katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Teşekkür

Bu çalışma yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Bölgenin etnobotanik yönden araştırılması sırasında, alandan toplanan bitkilerin; yerel adlarının, kullanım alanlarının, kullanım amaçlarının belirlenmesinde bize yardımcı olan yöre halkına teşekkür ederiz.

Etik Beyanı

Bu çalışmada, "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması gerekli tüm kurallara uyulduğunu, bahsi geçen yönergenin "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirinin gerçekleştirilmediğini taahhüt ederiz.

Kaynakça

- [1] Abay, G., Kılıç, A., 2001. Pürenbeleni ve Yanıktepe (Mersin) yörelerindeki bazı bitkilerin yöresel adları ve etnobotanik özellikleri, *Ot Sistematik Botanik Dergisi*, 8 (2), 97-104.
- [2] Akçiçek, E., Vural, M., 2003. Kumalar Dağı (Afyon) ve çevresindeki bazı bitkilerin yöresel adları ve etnobotanik özellikleri, *Ot Sistematik Botanik Dergisi*, 10 (2), 151-162.
- [3] Akkavak Zurnacı, Y., 2019. Denizli ilinin bazı ilçelerinin etnobotanik özellikleri üzerine bir araştırma, Pamukkale Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 215 s, Denizli.
- [4] Bağcı, Y., 2016. Sarıveliler (Karaman) ve çevresinde yetişen bitkilerin etnobotanik özellikleri, *Selçuk Üniversitesi Fen Fakültesi Fen Dergisi*, 42 (1), 84-107.
- [5] Bağcı, Y., Savran, A., Dural, H. 2006. Pozantı (Adana) ve çevresindeki bazı bitkilerin yerel adları ve etnobotanik özellikleri, *Selçuk Üniversitesi Fen Fakültesi Fen Dergisi*, 2 (27), 77-82.
- [6] Eşen, B., 2008. Aydınlar Köyü ve çevresinin (Erdemli/Mersin) etnobotanik özellikleri, *Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, 113s, Konya.
- [7] Metin, A., 2009. Mut ve çevresinde (Mersin) yetişen bitkilerin etnobotanik özellikleri, *Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, 239s, Konya.
- [8] Saday, H., 2009. Güzeloluk Köyü ve Çevresinin (Erdemli/Mersin) etnobotanik özellikleri, *Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, 117 s, Konya.
- [9] Şenkardeşler, İ., Tuzlacı, E., 2014. Gündoğmuş (Antalya/Türkiye) yöresinden bazı etnobotanik bilgiler, *Clinical and Experimental Health Sciences*, 4 (2), 63-75.
- [10] Tugay, O., Ertuğrul, K., Yıldıztuğay, E., 2005. Başarakavak (Konya) Kasabası Etnobotanik Alan Araştırması 2004, *TÜBA Kültür Envanter Dergisi*, 4, 245-256.
- [11] Tulukcu, E., Sağdıç, O., 2011. Konya'da aktarlarda satılan tıbbi bitkiler ve kullanılan kısımları, *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Dergisi*, 27 (4), 304-308.
- [12] Tugay, O., Bağcı, İ., Ulukuş, D., Özer, E., Canbulat, M.A., 2012. Kurucuova (Beyşehir, Konya/Türkiye) Kasabası'nda gıda olarak kullanılan doğal bitkiler. *Biological Diversity and Conservation* 5/3, 140-145.
- [13] Bağcı, Y., Keskin, L., 2022. An Ethnobotanical Field Survey in the Kadınhanı District of Konya in Turkey, *KSÜ Tarım ve Doğa Derg.* 25 (2): 312-336.
- [14] Arslan, N., 2016. Pencereinden: Tıbbi ve Aromatik Bitkiler, *Türkiye Tohumcular Birliği Dergisi*, Sayı 17, Sayfa: 66-69.
- [15] Baytop, T., 1999. Türkiye'de Bitkiler ile Tedavi, Geçmişte ve Bugün, *Nobel Tıp Kitabevleri, İlaveli İkinci Baskı, İstanbul*, 480 s.
- [16] Davis, P.H., 1965-1985. *Flora of Turkey and The East Aegean Islands*. Edinburgh Üniv. Pres. 1-9 v., Edinburgh.
- [17] Faydahoğlu, E., Sürücüoğlu, M.S., 2011. Geçmişten günümüze tıbbi ve aromatik bitkilerin kullanılması ve ekonomik önemi, *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 52-67.
- [18] Kıncal, S., Ceylan, O., Görk, G., 2021. Ula (Muğla) ilçesinin etnobotanik özellikleri, *Biological Diversity and Conservation*, 14(1), 69-81.
- [19] Satıl, F., Aktaş, E., 2021. Toplum Ruh Sağlığı Merkezindeki Terapi Bahçelerinde Kullanılan Bitkiler Üzerine Etnobotanik Bir Çalışma, *Türk Doğa ve Fen Dergisi*, 10 (1), 182-189.
- [20] Savran, A., Bağcı, Y., Kargıoğlu, M., 2009. Gemerek (Sivas) ve çevresindeki bazı bitkilerin yerel adları ve etnobotanik özellikleri, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 313-321.
- [21] Yaman, S., Özdemir, Z., Şit, M., Özer, B., Çatal, O., 2018. Kekik Yağı Karvakrol'un İnsan Sağlığına Etkileri. 1st International Symposium on Innovative Approaches in Scientific Studies, 11-13 Nisan, Antalya, 391-392.
- [22] Sadıkoğlu, N., 1998. Cumhuriyet Dönemi Türk Etnobotanik Araştırmalar Arşivi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Farmasötik Botanik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 75s, İstanbul.
- [23] Bellikci Koyu, E., 2020. Türkiye'nin Etnobotanik Veri Tabanı, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 345s, İzmir.

- [24] Konya Meteoroloji Müdürlüğü, 2019. Konya ili ve Ilgın ilçesinin sıcaklık ve yağış verileri, Konya.
- [25] <https://eldesnet.tr.gg/eldestanitim.htm> (Erişim Tarihi: 31.07.2023).
- [26] www.ilgin.gov.tr/coğrafi-yapisi; <http://cografya.harita.com> (Erişim Tarihi: 26.04.2022).
- [27] <https://www.nufusune.com/195911-konya-ilgin-eldes-mahallesi-nufusu> (Erişim tarihi: 31.07.2023).
- [28] Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., Babac, T., (edlr.), (2012). Türkiye Bitkileri Listesi (Damarlı Bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve flora Araştırmaları Derneği Yayını, İstanbul.
- [29] Terler Bulut, A., Özek, G., Küçük, S., 2023. Thymus sibthorpii Benth. Üzerine morfo-anatomik, uçucu yağ bileşenleri ve etnobotanik araştırmalar, Biological Diversity and Consevation, 16/1, 38-50.
- [30] Yener, D., İnal, Ö., 2022. Kent Peyzajına Ekolojik Bir Yaklaşım - Etnobotanik Kullanıma Sahip Bitkiler: Marmara Bölgesi Örneği, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 13(1), 93-104.
- [31] Erdoğan, R., 2011. Sarıveliler (Karaman) ve çevresinde yetişen bitkilerin etnobotanik özellikleri, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 139s, Konya.
- [32] Koçyiğit, M., 2005. Yalova ilinde etnobotanik bir araştırma, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 176s, İstanbul.
- [33] Ecevit Genç, G., 2003. Çatalca yöresinde etnobotanik bir araştırma, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Farmasötik Botanik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 152s, İstanbul.
- [34] Sağıroğlu, M., Topuz, T., Ceylan, K. ve Turna, M., 2013. An Ethnobotanical Survey from Yahyalı (Kayseri) and Tarsus (Mersin), SAÜ Fen Edebiyat Dergisi, 2, 13-37.
- [35] Şenkardes, İ., 2014. Nevşehir'in Güney İlçelerinde (Acıgöl, Derinkuyu, Gülşehir, Nevşehir-Merkez, Ürgüp) Etnobotanik Araştırmalar, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 459s, İstanbul.
- [36] <https://www.konyapedia.com/makale/2611/ilgin> (Erişim tarihi: 10.08.2023)

Ekler

Ek A. Araştırmamızın son yıllarda yapılan etnobotanik araştırmalarla bitki taksonlarının karşılaştırılması

Bitkinin Bilimsel Adı	Yerel Adı	A	B	C	D	E	F	G	H	I	İ	J
<i>Sambucus ebulus</i> L.	İt üzümü, Mürver	✓	x	x	x	x	x	x	✓	x	x	x
<i>Beta vulgaris</i> L. var. <i>altissima</i> Döll	Şeker pancarı	✓	x	x	x	x	x	✓	x	x	x	✓
<i>Chenopodium album</i> L. subsp. <i>iranicum</i> Aellen	Sirken	✓	✓	x	✓	✓	x	✓	x	x	✓	✓
<i>Spinacia oleracea</i> L.	Ispanak	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Allium atroviolaceum</i> Boiss.	Yabani mor soğan	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Allium cepa</i> L.	Soğan	✓	x	x	x	x	x	✓	x	✓	✓	✓
<i>Allium moschatum</i> L.	Yılan sarmısağı	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Allium porrum</i> L.	Pırasa	✓	x	x	x	✓	x	✓	x	x	x	✓
<i>Allium sativum</i> L.	Sarımsak	✓	x	✓	x	✓	✓	✓	x	✓	✓	✓
<i>Rhus coriaria</i> L.	Sumak	✓	✓	✓	x	x	x	✓	x	✓	x	✓
<i>Anethum graveolens</i> L.	Dereotu	✓	✓	✓	x	x	x	✓	x	✓	x	✓
<i>Daucus carota</i> L.	Havuç	✓	x	x	x	x	x	x	x	✓	x	x
<i>Eryngium campestre</i> L. var. <i>virens</i> Link	Diken	✓	✓	x	x	x	x	✓	x	✓	x	x
<i>Petroselinum crispum</i> (Mill.) A.W.Hill.	Maydanoz	✓	✓	x	x	✓	✓	✓	x	✓	✓	✓

Bitkinin Bilimsel Adı	Yerel Adı	A	B	C	D	E	F	G	H	I	İ	J
<i>Scandix australis</i> L. subsp. <i>grandiflora</i> (L.) Thell.	Leylek gagası, İğnelik	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Arum orientale</i> M.Bieb.	Yılan bıçağı	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Muscari armeniacum</i> Leichtlin ex Baker	Dağ sümbülü, Arap sümbülü	✓	x	x	✓	✓	x	x	x	x	x	x
<i>Anchusa azurea</i> L. var. <i>azurea</i> Mill.	Emzik otu	✓	x	✓	x	x	x	✓	x	x	x	✓
<i>Echium italicum</i> L.	İt kuyruğu	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	✓	x
<i>Brassica oleracea</i> L. var. <i>botrytis</i> (L.) Alef.	Karnabahar	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Brassica oleracea</i> L.	Lahana, ilana	✓	✓	x	x	✓	✓	x	x	x	x	x
<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medik.	Çirciciva	✓	✓	x	x	x	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<i>Descurainia sophia</i> (L.) Webb & Prantl	Süpürge otu	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Eruca vesicaria</i> (L.) Cav.	Roka	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Lepidium sativum</i> L. subsp. <i>sativum</i>	Bahçe teresi	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Nasturtium officinale</i> R.Br.	Su teresi	✓	x	x	x	x	x	✓	x	x	x	✓
<i>Sinapis arvensis</i> L.	Hardal	✓	✓	x	x	✓	x	✓	✓	x	✓	✓
<i>Dipsacus laciniatus</i> L.	Çingen çalısı	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Dianthus recognitus</i> Schischk.	Dağ karanfili	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Achillea millefolium</i> L. subsp. <i>pannonica</i> (Scheele) Hayek	Beyaz arı otu	✓	✓	x	x	x	✓	x	x	x	x	x
<i>Achillea wilhelmsii</i> (K.Koch.) Greuter	Sarı arı otu	✓	✓	x	x	x	x	x	x	✓	✓	x
<i>Arctium minus</i> (Hill) Bernh.	Domuz bıtırağı	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Bellis perennis</i> L.	Papatya	✓	x	x	x	x	x	x	x	✓	x	x
<i>Cardopatum corymbosum</i> (L.) Pers.	Mavi diken	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Centaurea consanguinea</i> DC.	-	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Cyanus depressus</i> (M.Bieb.) Soják	-	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	✓	x
<i>Centaurea solstitialis</i> L. subsp. <i>solstitialis</i>	Sarı diken	✓	✓	x	x	x	x	✓	✓	x	✓	✓
<i>Centaurea urvillei</i> DC. subsp. <i>stepposa</i> Wagenitz	Çoban çökerten	✓	x	x	✓	✓	x	x	x	x	x	x
<i>Cichorium intybus</i> L.	Güneyik, hindiba	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	✓	x
<i>Echinops ritro</i> L.	Kenger	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Helianthus annuus</i> L.	Günaşık, Çitlek	✓	x	x	x	x	x	x	x	✓	x	x
<i>Helianthus tuberosus</i> L.	Yer elması	✓	x	x	x	x	x	✓	x	x	✓	✓
<i>Inula britannica</i> L.	Sarı papatya	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Lactuca sativa</i> L.	Bahçe marulu	✓	x	x	x	✓	x	x	x	x	x	x
<i>Lactuca serriola</i> L.	Acı marul	✓	✓	x	✓	✓	x	✓	x	x	✓	✓

Bitkinin Bilimsel Adı	Yerel Adı	A	B	C	D	E	F	G	H	I	İ	J
<i>Scorzonera cana</i> (C.A.Mey.) Griseb. var. <i>cana</i>	Dede sakalı	✓	✓	✓	x	x	x	✓	x	x	x	✓
<i>Taraxacum officinale</i> F.H.Wigg.	Güneyik	✓	✓	x	x	x	✓	x	x	x	x	x
<i>Tragopogon buphthalmoides</i> (DC.) Boiss. var. <i>buphthalmoides</i>	Yemlik	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Tripleurospermum callosum</i> (Boiss. & Heldr.) E.Hossain	Papatya	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Xanthium strumarium</i> L. subsp. <i>strumarium</i>	Pıtırak	✓	x	x	x	x	x	x	x	✓	x	x
<i>Xeranthemum annuum</i> L.	Güvercin gözü süpürgesi	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Convolvulus arvensis</i> L.	Beyaz sarmaşık	✓	✓	x	x	x	x	✓	x	x	✓	✓
<i>Cucumis melo</i> L.	Kelek, Kavun	✓	x	x	x	x	x	✓	x	x	x	✓
<i>Cucumis melo</i> L. var. <i>flexuosus</i> (L.) Naudin	Acur	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Cucurbita moschata</i> Duchesne	Kışlık kabak	✓	x	x	x	x	x	✓	x	x	x	✓
<i>Cucurbita pepo</i> L.	Yazlık kabak	✓	x	x	x	✓	x	✓	x	✓	✓	✓
<i>Ecballium elaterium</i> (L.) A.Rich	Acı kavun, İt keleş	✓	x	✓	x	✓	x	✓	✓	✓	x	✓
<i>Juniperus oxycedrus</i> L. subsp. <i>oxycedrus</i>	Diken ardıç	✓	✓	✓	✓	✓	x	✓	✓	x	✓	✓
<i>Elaeagnus angustifolia</i> L.	İğde	✓	✓	x	x	x	✓	x	✓	✓	✓	x
<i>Equisetum arvense</i> L.	Ulama, Kırkkilit	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Euphorbia stricta</i> L.	Sütleş	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Quercus pubescens</i> Willd.	Pelit, Meşe	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	✓	x
<i>Geranium pyrenaicum</i> Burm.f.	İtır	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Bromus tectorum</i> L.	-	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin. & Steud.	Kamış, Saz	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Triticum aestivum</i> L.	Buğday	✓	x	x	x	x	x	✓	x	✓	x	✓
<i>Zea mays</i> L. subsp. <i>mays</i>	Mısır, Mekke	✓	✓	✓	x	✓	✓	✓	x	✓	x	✓
<i>Hypericum perforatum</i> L. subsp. <i>perforatum</i>	Sarı kantaron	✓	x	✓	x	x	x	✓	✓	✓	✓	✓
<i>Juglans regia</i> L.	Ceviz	✓	✓	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<i>Ajuga chamaepitys</i> (L.) Schreb. subsp. <i>chia</i> (Screb.) Arcang.	Yer çamı	✓	✓	x	x	✓	x	x	x	x	x	x
<i>Ballota nigra</i> L. subsp. <i>anatolica</i> P.H.Davis	Yalancı ısırgan	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Marrubium parviflorum</i> Fisch. & Mey. subsp. <i>parviflorum</i>	Çay otu	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	✓	x
<i>Mentha aquatica</i> L.	Nane	✓	x	x	x	x	✓	x	x	x	x	x
<i>Mentha longifolia</i> (L.) L. subsp. <i>typhoides</i> (Brig.) Harley	Su nanesi	✓	x	x	x	x	x	x	x	✓	✓	x
<i>Ocimum basilicum</i> L.	Feslihan, Reyhan, Fesleş	✓	x	x	x	✓	✓	✓	x	✓	x	✓
<i>Origanum sipyleum</i> L.	Dağ çayı	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Bitkinin Bilimsel Adı	Yerel Adı	A	B	C	D	E	F	G	H	I	İ	J
<i>Phlomis nissolii</i> L.	Çalba	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Salvia adenocaulon</i> P.H.Davis	Adaçayı	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Salvia verticillata</i> subsp. <i>amasiaca</i> (Freyn ve Bornm.) Bornm.	Adaçayı	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Stachys cretica</i> L. subsp. <i>anatolica</i> Rech.f.	Çay otu	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Thymus sipyleus</i> Boiss.	Kekik	✓	x	✓	x	x	x	x	x	x	✓	x
<i>Cicer arietinum</i> L.	Nohut	✓	x	x	x	x	x	✓	x	x	x	✓
<i>Medicago sativa</i> L.	Mor yonca	✓	✓	x	✓	✓	x	x	x	x	x	x
<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Desr.	Sarı yonca	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Onobrychis caput-galli</i> (L.) Lam.	Yonca	✓	x	x	x	x	x	✓	x	x	x	✓
<i>Phaseolus vulgaris</i> L.	Fasülye	✓	x	x	x	x	x	✓	x	x	x	✓
<i>Trifolium repens</i> L. var. <i>giganteum</i> Lag.-Foss.	Üç gül, Beyaz yonca	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Vicia canescens</i> Labill.	Yonca	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Abelmoschus esculentus</i> (L.) Moench	Bamya	✓	x	x	x	x	x	✓	x	x	x	✓
<i>Alcea biennis</i> Winterl	Gül hatmi, Fatmaana gülü	✓	✓	x	✓	✓	x	x	✓	✓	x	x
<i>Malva neglecta</i> Wallr.	Ebegümeçi	✓	✓	✓	x	x	x	x	x	✓	✓	x
<i>Morus alba</i> L.	Beyaz dut	✓	✓	✓	x	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓
<i>Morus nigra</i> L.	Karadut	✓	x	x	x	✓	x	✓	✓	x	✓	✓
<i>Peganum harmala</i> L.	Üzerlik	✓	✓	x	x	x	x	✓	x	x	✓	✓
<i>Epilobium lanceolatum</i> Sebast. & Mauri	Çaydaki pembe çiçekli ot	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Fumaria officinalis</i> L.	Şahtere	✓	x	x	x	x	✓	x	x	x	x	x
<i>Papaver libanoticum</i> (Schott & Kotschy ex Boiss.) Kadereit subsp. <i>polychaetum</i> (Schott & Kotschy ex Boiss.) Kadereit	Gelincik	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Papaver somniferum</i> L. var. <i>somniferum</i>	Haşhaş	✓	x	x	x	x	x	✓	x	x	x	✓
<i>Pinus nigra</i> J.F.Arnold subsp. <i>pallasiana</i> (Lamb.) Holmboe	Çam	✓	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Globularia orientalis</i> L.	-	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Veronica anagalloides</i> Guss.	-	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Polygonum cognatum</i> Meissn.	Beçigula, Madımak	✓	✓	✓	x	x	✓	✓	x	x	✓	✓
<i>Rumex alpinus</i> L.	Ekşiot	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Rumex conglomeratus</i> Murray	Labada, İlibade	✓	x	x	x	x	x	x	x	✓	x	x
<i>Portulaca oleracea</i> L.	Semizotu	✓	✓	✓	✓	✓	x	✓	x	x	✓	✓
<i>Anagallis arvensis</i> L. var. <i>caerulea</i> (L.) Gouan	-	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Bitkinin Bilimsel Adı	Yerel Adı	A	B	C	D	E	F	G	H	I	İ	J
<i>Adonis flammea</i> Jacq.	Kan damlası	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Consolida orientalis</i> (J.Gay.)Schrödinger	-	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	✓	x
<i>Consolida regalis</i> Gray	-	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Nigella sativa</i> L.	Çörekotu	✓	x	x	x	x	x	✓	x	x	x	✓
<i>Reseda lutea</i> L. var. <i>nutans</i> Boiss.	-	✓	x	x	x	x	x	x	x	✓	✓	x
<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench	Vişne	✓	x	✓	x	x	x	✓	x	x	✓	✓
<i>Crataegus azarolus</i> L. var. <i>azarolus</i>	Kızılıcak, Dedeyemiş	✓	x	x	x	x	x	x	x	✓	✓	x
<i>Crataegus monogyna</i> Jacq. subsp. <i>azarella</i> (Gris.) Franco	Alıç	✓	✓	✓	✓	✓	x	✓	✓	x	✓	✓
<i>Cydonia oblonga</i> Mill.	Ayva	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<i>Fragaria vesca</i> L.	Çilek	✓	✓	x	x	x	x	✓	x	x	x	✓
<i>Malus pumila</i> Mill.	Elma	✓	x	✓	x	x	✓	✓	x	✓	✓	✓
<i>Armeniaca vulgaris</i> Lam.	Kayısı	✓	x	x	x	x	x	✓	x	✓	x	✓
<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench	Kiraz	✓	x	x	x	x	x	✓	x	✓	x	✓
<i>Prunus divaricata</i> Ledeb. subsp. <i>divaricata</i>	Gövem erik	✓	x	x	x	x	x	✓	x	x	✓	✓
<i>Prunus domestica</i> L.	Erik	✓	x	x	x	✓	x	✓	x	x	x	✓
<i>Persicavulgaris</i> Mill.	Şeftali	✓	x	x	x	x	x	✓	x	✓	x	✓
<i>Rosa canina</i> L.	Kuşburnu	✓	✓	✓	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<i>Rosa semperflorens</i> W.M.Curtis	Gül	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Rubus sanctus</i> Schreb.	Böğürtlen	✓	x	x	x	x	x	x	✓	x	✓	x
<i>Galium verum</i> L. subsp. <i>glabrescens</i> Ehrend.	Dil kanatan	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Populus nigra</i> L. subsp. <i>nigra</i>	Karakavak	✓	✓	x	x	✓	x	✓	x	x	✓	✓
<i>Salix babylonica</i> L.	Salkım söğüt	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Viscum album</i> L.	Ökse otu, Gövelek	✓	✓	✓	x	x	x	✓	✓	x	✓	✓
<i>Capsicum annuum</i> L.	Biber	✓	x	x	x	x	x	✓	x	✓	x	✓
<i>Lycopersicon esculentum</i> Mill.	Domates, Gavete	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Solanum tuberosum</i> L.	Patates	✓	x	x	x	x	x	✓	x	✓	x	✓
<i>Ulmus glabra</i> Huds.	Karaağaç	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Urtica dioica</i> L.	Isırgan, Kanser otu	✓	✓	✓	✓	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓
<i>Vitis vinifera</i> L.	Üzüm, Asma	✓	x	✓	x	✓	x	✓	x	✓	✓	✓
<i>Tribulus terrestris</i> L.	Çakır diken	✓	x	x	x	x	x	✓	x	x	✓	✓